

100 جىللىق كۆزدىن چەكلىنىدا جانغا سايارغا اتقانىلىق

ۋادە بەرگەن ەكەنېز ، ۋومىر بويى تايمايىمىز

— نانخۇ كولىنىدە قىزىل قايتقى قورعادىم

باستىعى شىياۋ حايگىن سول كەزدەگى قايتقى جاساعان كەزىن ەسىنە ۋتۇسىرىپ: ”كوپىشلىك ۇستەمەلەپ جۇمىسى سىتسە-

دى، ۴ار كۇنى تۇنىدە ۇيلەرىنە دە قايتپاي، شارشاعاندا شاعىن بولمەدە جاد-تايىپ دەمالدى“ ، - دەدى.

گۇاڭشىيدەن تاسىسپ اكەلىنگەن شرشا اعاشىنان جىياڭسۇدان ۇسىنىسى ەتلىگەن ەڭ جاقىسى ناقىشى سالۇ ۇستا-زى ەسكەك، سىرىق، شارباق توسەك، شاشىراتنا قاعىلغان ۇشكىر قازىق، ۋبارى - ۋبارىن قايتا - قايتا بىجداعاتلىقپەن مايدالاپ، اسا قۇنىتلىقپەن اسەمدەدى.

”قايتقى تۇلعالسىنا كۇلگىن جىلتىز سىر جاعىلدى، بۇل سىردىڭ ورتانىڭ اۋا تەمپەراتۇراسىنا بولغان تالابى وتە جوعارى، تەمپەراتۇرا، ۋسوز جوق، 2۵ سەلتىسى گرادۇس اينالسىنىدا بولۇى كەرەك. الايدا سول كەزدە اۋا رەتتەگىشى تە، جەلدەتكىشى تە جوق، نە سىتسەۇ كەرەك؟ كوپىشلىك ەسكىلىكتى ۋتاسىل قولدانىپ، پەشكە وت جاعىپ، قازانداغى سۇدى قايد-ئاتىپ، بولپە ۋشىنىن بۇلاندىرىپ، وسى ادسىپەن تەمپەراتۇرانى ساقئادى“ ، - دەدى شىياۋ حايگىن.

نەشە 10 جىل ۋاقىت زىمىراپ وتسە دە، ۇستالاردىڭ اۋەلگى ماقساتى وزگەر-مەدى. ”سول كەزدە قايتقى ەشكىم دە اقشا ۇشىن جاسامادى، قايتا توتەنشە داڭق سەزىندى. قىزىل قايتقى اۋىزعا النىسا بولغانى، نىشتەي قىبابعات قۇانامىن“ ، - دەپ ۋسوزىن ساباقتاعان شىياۋ حايگىن: ”ومىرىمدە 30 نەشە قايتقى جاسادىم، وسى قىزىل قايتقى جاساۋعا قاتناشقانىما ۋوزىمدى توتەنشە تالەيلى سانايىمىن“ ، - دەدى.

قايتقى قورعاۋ

20 - عاسىردىڭ 90 - جىللىرىنىدا شىياۋ حايگىن قىزىل قايتقىنىڭ جانىنىدا تۇرىپ، نانخۇ توڭگەرىستىك ەسكەرتكىش ساراينىڭ قىزمەتكەرلەرىنە بايانداما جاسا-دى، كورەرمەندەر قاتارىندا جاڭ شىنجى ەسىمدى قايتقى قورعاۋشى جاس قىزمەت-كەر تۇردى. 30 جىلعا جۇتق ۋاقىستان بەرى ول نانخۇ كولنىدەگى قىزىل قايتقى-تىڭ ادال قورعاۋشىسى بولدى.

ۋادە بەرگەن ەكەنېز ، ۋومىر بويى تايمايىمىز

— نانخۇ كولىنىدە قىزىل قايتقى قورعادىم

”ادەتتەگى اعاشى قايتقى وسىنىشاما

كوپ جىل ساقتاۋ قىين-الايدا نانخۇ كو-لىنىدەگى قىزىل قايتقى بۇعان ۇقسامايدى، بۇل ۋبىزدىڭ انا قايعىمىز، ەشقانداي بوداۋ بەرۇمەن ساناسپاي ونى قورعاۋد-مىز كەرەك“. 1985 - جىلى جاڭ شىنجى نانخۇ توڭگەرىستىك ەسكەرتكىش سارا-يىنا قىزمەتكە تۇرىپ، نەگىزىنەن، قىزىل قايتقى رەمونتتاۋ، قورعاۋ سىياقتى قىز-مەتتەرگە جاۋاپتى بولدى.

ۋبىر جىلدا ۋبىر رەت كىشى - گىرىم، 2 جىلدا ۋبىر رەت ۇلكەن رەمونت بولادى، ۋار جولى رەمونت با-رىسىنىدا جاڭ شىنجى مەن قىزمەتتەستە-رى قىزىل قايتقىنىڭ مىڭنان استام ۇساق بولشەكتەرىن ۋبىر - بىرلەپ تەكسەرەپ شىعادى. شىلىڭگىر سىتىق كەزدە ولار شىجىعان كۇن استىنىدا قىزىل قايتقىنىڭ اعاشى تاقىتايىشلارنىا تۇڭ اعاشى مايىن جاعادى. 8 رەت جاعاملىتن تۇڭ اعاشى مايىن ۋبىر رەت جاعىپ بولغان سوڭ كەپتىرەپ، ونان سوڭ تاغى جاعىپ، تۇڭ اعاشى مايىنىڭ اعاشى تاقىتايىشلارنىا تۇگەلدەي سىمىرلۇنە كەپىلدىك ەتە-دى. ”جازدا باسقارلار جاڭبىر جاۋىپ اۋا-نىڭ سالىقىنداۋىن تىلەسە، ۋبىز جاۋىن سە-بەبىنىن رەمونققا نۇقسان تىۋىنەن الاڭ-دايمىز، تۇڭ اعاشى مايىن جاعۇ سىندى وسى ۋبىر جۇمىس باسقىشىنا 50 نەشە كۇن ۋاقىت كەتەدى“.

تايفىڭ داۋىلى تۇرعاندا، جاڭ شىنجى مەن قىزمەتتەستەرى قىزىل قايتقىنىڭ ج-ننان كەپتەپي، جەلدىڭ باعىتى مەن سۇ دەڭگەيىنە نەگىزدەلەپ، قىزىل قايتقى قىتاسىن ورىنعا قاراي ۇزدىكىسىز بۇرىپ وتىرادى؛ اياز بولغاندا، ولار سۇپەكتەن وتەتىن مۇزداي سۇيق كول سۇنان قورىق-پاستان قىزىل قايتقىنىڭ مۇز قىراۋى مەن قاسات قارلارن تازالايدى...

2018 - جىلى جاڭ شىنجى داڭقىپەن زەبىنەتكە شىقسا دا، ىلغى قوناقئارىن، دوستارىن باستاپ قىزىل قايتقىنىڭ جانىنا بارىپ چىكايا شەرەتەدى. ”قايدا بارسام دا، نانخۇ كولنىدەگى قىزىل قايتقى جوند-دەۋشىمىن دەيمەن“ ، ”شاعىن قايتقا ۇلى پارتيا دۇنيەگە كەلدى، قىزىل قايتقى رۇحى جۇڭگوعا جەتەكشىلىك ەتتى. قىزىل قايتقى قورعاۋ نەتەكن داڭقتى

ۋبىس دەسەڭمىزى!“.

قايتقى جىرلاۋ

جاڭ شىنجىنىڭ ايەلى دە، قىزى دا نانخۇ توڭگەرىستىك ەسكەرتكىش سارا-يىنا ۋتۇسىندىرۇشى بولپ سىتەيدى. ايە-لى شۇي جىنجياۋ كەزىندە جياشېڭ رايو-نى بەيجېڭ تەتر ۇيرمەسىنىڭ بەتكە ۇستار ارتىسىى بولغان، 1984 - جىلى نانخۇ توڭگەرىستىك ەسكەرتكىش سارا-يىنا كەلپ قىزمەت سىتەگەن. قاراشايداي-نان نانخۇ كولنىڭ جاعاسىندا وسكەن قىزى جاڭ ي بۇگىندە قىزىل قايتقىنىڭ جانىنداغى ايتۇلى تۇسىندىرۇشىگە اينالدى.

”اكە - شەشىم قىزمەتتەدەگى ارقادق-تى ۇستازدارىم، ۇشەۋىمىز اڭگەملەسە-سەك ۋش اۋىز ۋسوزىمىزدىڭ ۋبىرى ‘نانخۇ‘ جانە ‘قىزىل قايتقى‘ دەگەننەن ايرىلمىايدى“. جاڭ ي بىلاي دەدى: ”شەشىم ماعان ۋتۇسىندىرۇشى قاراماققا ادەمى كورىنگەنمەن، جاپاعا شىداۋعا دا-يىنداۋى كەرەك، جەكەنىڭ ساپاسىنا قو-يىلاتىن تالاپ وتە جوعارى دەسە، اكەم نانخۇ كولنىدەگى قىزىل قايتقى چىكايا-سىن جاقىسى ايئۇ داڭقتى ۋارى جاپالى بورىش، ارالدى، سارايدى وتپاسىڭ سا-ناۋنىڭ كەرەك دەگەن“...

وسى بىرنەشە جىلدا جاڭ ي قىزىل قايتقى كورۇگە كەلگەن كوپتەگەن ادام-دى قايلدادى. تاماشالاۋىشلار ونىڭ تۇ-سىندىرمەسىن تىڭداسا، ول دا تاماشالاۋ-شىلاردىڭ ۋون - بويىنان تابىس سەزىمە-نە كەنەلدى. جاڭ ي كەزىندە 80 نەشە جاستاعى قارت قىزىل ارمىيا جاۋىنگەرەن قابىلداغان، كاريا دوڭگەلەكتى ورىندىققا وتىرىپ، قىزىل قايتقىقا قاراپ ەرەكىشە اسەرلەنەدى. ول جاڭ يعا: ”جاسىم ۇل-ھايىدى، ەڭ ۇلكەن ارمانىم جياشىڭنىڭ نانخۇ كولنە كەلەپ قىزىل قايتقى ۋوز كوزىمىەن كورۇ ەدى“، - دەگەن.

”اما بۇندارىمىز بىزگە ۇلگى كور-سەتەپ كەتتى، قازىر مەن سوڭعى ۇرپاق-تارعا ۇلگى كورسەتۇىم كەرەك!“، - دەدى جاڭ ي.

(شىنجۇا اگەنتىسىنىڭ 1 - ايدىڭ 2۱ - كۇنى خاڭجۇۋدان بەرگەن خابارى)

الەۋمەتتىك اۋماق پەن تۇرعىندار شاعىن اۋماعى قورشاعان ورتا تازالىعمن جونغە سالۋدى كۇشەيتىۋ كەرەك

قويۇلىقتاغى زارارسىزداندىرۇ سۇيىقتىعن ساقئانۇ سىپاتىنداغى زارارسىزداندىرۇعا جۇمساۋدان اۋلاق بولۇ، زارارسىزداندىرۇ سۇيىقتىعنىڭ زاتئاردى ۋىرتىتىپ - ۋشىرد-تىپ جىبەرۇىن ازايئىۋ كەرەك. سونىمەن بىرگە، زارارسىزداندىرۇ سۇيىقتىعىن ساقئانۇ جۇمىسىن جاقىسى سىتەپ، حاۋىپسىزدىك كو-مەسكى كىناراتىن اربىئۇ كەرەك. زارارسىزدان-دىرۇ ونىمىدىلىگىنە شىنايى كەپىلدىك ەتۇ ۋشىن، زارارسىزداندىرۇ سۇيىقتىعن ۇسىتىندە داينىداپ، ۇسىتىندە پايдалانئۇ قاچەت. زارار-سىزداندىرۇشى قىزمەتكەرلەر ماسكى تاعىپ، قولعاپ كىيىپ، جەكە باسندىق ساقئانۇ جۇم-سىن ويداعىداي سىتەۋى كەرەك.

”سىتقىتان قورقىپ، سۇقىقان قورقە-پاۋ — ۇيرۇشى ەرەكشەلىكتەرىنىڭ ۋبىد-رى، تومەن تەمپەراتۇرالى شارىت - جاع-دايدا ۇيرۇبىستىڭ ۋومىر سۇرەتىن ۋاقىتى ۇزارادى، مۇنان سىرت، كۇن اياز، اۋا دەرىلكىتەي الماستىرلماۋ سەبەبىنەن قىسى

قىزمەتكەرلەر الدىن الا كومەكتەسىپ ماتەرياللاردى دۇرىستاپ بەرەدى، ونىڭ ۇستىنە تاراۋلاردىڭ جۇمىسى ۋبىتىرۇ تەرەزەلىكتەرى ۋبىر جەردە، ارى - بەرى شاقىقلاپ جۇرمەيىسلىڭ، وتە قولايلى، ۋاقىت ۇنەمدەپ، كو-ڭىلدى ورنىقتىردى“، - دەدى نۇر-مانگۇل قادىر.

”پارتيا 19 - كەزەكتى ورتالىق كومپىتەتنىڭ بەسىنىشى جالپى ماجىلد-سىنىدە اكىمىشلىك سىتەر قىزمەت وتە-ۋىن وشەمدەندىرۇ، ارناعا ۋتۇسىرۇ، قولايلىلاشتىرۇدى لىگەرلىكەتۇ العا قو-يىلدى. الداى ۋاقىتتا ۇبىز كاسپورىند-دار مەن بۇقارانىڭ جۇمىسى ۋبىتىرۇىن ۇزدىكىسىز ساپاللاندىرىپ، شارۋاشە-لىق ساۋدا ورتاسىن جاقسارتۇ شارالا-رىن ەكجەيى - تەكجەيلى، ناقىتى تىناقق-تاندىرىپ، ونان ارى حالققا قولايلىد-لىق تۇدىرىپ، حالققا تىمىدىلىك جا-سايمىز. ۋبىز بيبىل ‘باسقا جەردە ۋبىر تۇئاس ۋبىتىرۇ‘ كاسپىن اشىپ، ۋبىتپتى جاقىسى شارۋاشلىق ساۋدا ورتاسىن جانە ۋبىتپتى جاناسىمدى قىزمەت وتەۋ-دى ازىرلەيمىز“، - دەدى ۋاڭ جىيىڭ.

ەكسپورت ەتۇگە ۋوتىنىشى ەتۇدى سىكە اسىرىپ، قامبادا ساقئانۇ اقسىى مەن ۋاقىتتىق ساقئانۇ اقسىىن تومەند-دەنتتى. بىلىتىر مەن ۇستىمە العان بولات ماتەرياللدار 30 مىنۇت ۋاقىت شىنىدە كەدەننەن ۋوتۇ راسمىياتئارىن ۋبىتىرىپ بولا الاىدى، كەدەن اۋدىستىرۇ فورماسى ارقىلى شەكارادان شىعاتىن وتكەلگە جەتكەننەن كەيىن شەكارادان تىكە شىعارا بەرۇگە بولادى“.

ۋۇرمىجى - سانجى كەدەنى پارتكومنىڭ شۇجىي، كەدەن باسند-ى گۇ جيان مىنلاردى ۋبىلدىردى: بىلىتىر ۋۇرمىجى - سانجى كەدەنى ۋۇرمىجى حالقئارالىق قۇرلىقتىق پورت رايونى جۇڭگو - ەۋروپا كە-زەكشى پويەزى شوغرلاندىرۇ ورتا-لىغىنىڭ دامۇىن قولدايتىن 8 ۋتۇرلى شارائى بەلگىلەپ، ارنائۇلى تەرەزە اشىپ، 24 ساعاتتىق ۋادەلى كەدەننەن ۋوتۇدى، ”AEO“ مەن كۇالاندىرىلد-ىغان كاسپورىندىلارنىڭ كەدەننەن ۋوتۇ راسمىياتىن، ت.ب الدىمەن ۋبىد-تىرئۇدى جالبىلاستىردى. بيبىل ادام كۇشى مەن تەحنىكالىق بايىلىقتى جاپپاي سايكەستىرىپ، فىنفورماتىسيالاند-ىدىرىپ باسقارۇ ورەسىن جوعارىلاتىپ، كەدەننىڭ قۇرلىقتىق پورت رايونىنىدا-غى باقلاۋ - باسقارۇ ۇلگىسىندە رەفورما جاساۋعا، جاڭالق اشۇعا ونان ارى نز-دەنىس جاساپ، شىنجياڭنىڭ جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋى وزەكتى رايون قۇرىلىسىنا كۇش ۇستەيمىز.

(باسى 1 - بەتتە)
اتالغان ۇگىت - لەكسىيا قىمىلدا-رى قابىلداۋىشنىڭ ۇقساماعان جاعايدە-نا نەگىزدەلەپ، ەكجەيى - تەكجەيىلى پارىقتاۋدى ويداعىداي سىتەپ، ماقسات-تى تۇردە، دالىمە - ۋدال ۇگىت - لەكسىيا جاساپ، مازمۇنىن ويداعىداي يگەرئۇدە رۇحانىي ۋمانىن قازۇعا تەرەڭ نىزدەنىس جاساۋمەن قاتئار، فورماسىنىدا جاندى دا يىكەمدى بولۇعا تەڭ ۋمان بەرىپ، ناقىتى ونىمىدىلىككە قول جەتكىزدى.

ناقتى ونىمىدىلىككە ۇمتىلۇدا ”جىنتىكەيى ۋدگەۋ“ قاچەت. ۇگىت - لەكسىيا جاساۋدان لىگەرى بۇقارانىڭ قاچەتىن ۋتۇرلى جولدارىمەن، ۋتۇرلى ارنالارمەن ۇعىسىپ جانە يىگەرىپ، مازمۇن مەن فورما جاعىندا بۇقارانىڭ قاچەتىنە اناعۇرلىم جاناسىپ، نەگىزگى

(باسى 1 - بەتتە)

”بىلىتىر 10 - ايدا قىزمەت وتەۋ جۇبەسى جۇمىس باسئاعان ەدى، جۇرتتىڭ جاقىسى باعاسنا يە بولدى“. ورتالىقتىڭ جاۋاپتىسىى ۋاڭ جىڭ بىلاي دەدى: العاشقى توپئاعى ”بىر جۇمىس“ توپئاماسىندا 157 ۋسى بار، بۇلار بازارعا كىرۇ رۇقساتى، سۇ يىگىلىگى، تۇرىعىن ۋيى قۇرىلىسى، جىلجىمايتىن مۇلىك ساۋداسىن تىركەۋ سىياقتى تۇرلەردى قامتىدى، ”كاسپى-نىڭ راسىمدەۋدىڭ الدىندا قالا تۇرىعىند-دارى ۇلكەن زالداغى قىزمەت وتەۋ كەڭسەسىنە بارىپ قىزمەتكەرلەردەن كەڭسە سۇراپ، قاچەتتى ماتەرياللدار-دى جازىپ داينىدايدى، ونان سوڭ قىزمەتكەرلەر قالا نۇرىغىندارىنا سايد-كەستى تەرەزەلىككە بارىپ جۇمىسى بىتىرۇگە نۇسقاۋ جاسايدى“.

”بۇرىن جۇمىسى بىتىرۇدە بىر-نەشە تاراۋعا شاقىقلايتىنېىز، كەزەككە تۇرىپ تەرەزەلىكتىڭ الدىنا بارغاندا عانا ماتەرياللدىڭ تولىق مەمەستىگىن ۋبىلىپ، قايتا باسئان باسئاسىلىڭ. قازىر قىزمەت وتەۋ تەكشەسىندەگى

(باسى 1 - بەتتە)

ەكسپورتتىق تاۋارلار بۇرىنغى جىلد-دارداغى قۇرىلىس ماتەرياللدارى، كىيىم - كەشەك، اياق كىيىم، باس كىيىم، شىراق جابدىقتئارى، ندىس - اياق سىندى كۇندەلىكتى تۇتىشۇ بۇ-يىمدارى ۋداستۇرلى ونىمىدەر نەگە-زىندە اۋتوكولىك بولشەكتەرى، كومپيۇتەر بولشەكتەرى، شاعىن ۋيى ەلەكتىر جابدىقتئارى، قىزاناق توسا-بى، جاڭغاق، ورىك توسابى سىياقتى ونىمىدەر مەن كوبەيتىلدى؛ قايتقاندا تاۋار تىبەۋ سالىستىرماسى %100كە جەتتى. ”كەزەكشى پويەزدىڭ ئولتىرا تىبەلىپ بارۇى، ئولتىسرا تىبەلىپ قايتىۋى رايونىمىزدىڭ جەرەگىلكىتى ونىمدەرىنىڭ جانە كاسپورىندارىنىڭ ’قوس اينالىم‘ جاڭا دامۇ ارئانسا-مەن ۋبىتپتى دە ويداعىداي توعىس-ۇنا ۋنىمەدى كومەك كورسەتتى“، - دەدى ۋاڭ جىيىشى.

كەدەتكە مالىمدەۋ قىزمەتكەرى ۋاڭ جىنسۇڭ بىلاي دەدى: ”بىلىتىر پايداالانلغان ’جەرەگىلكىتى ورىندا ونىمىدەردى توپئانۇ، شوغرلاندىرۇ + ارنائۇلى كەزەكشى پويەىز، كەدەننەن وتكىزۇ، جونەلتۇ‘ ۇلگىسى جەرگە-لىمكىتى ورىنداغى مانەرلەۋ كاسپورىند-دارى جونىنەن ۇلكەن يىگى ۋسى بولدى. شەكارا وتكەلىندە ۋوتىنىشى ەتۇ سىندى ۋداستۇرلى فورمامەن سا-لىستىرعاندا، ’ەسىك الدىنئان‘ ونىمە-دەردى توپئانۇ، شوغرلاندىرۇ جانە